

TA'LIM MUASSASALARIDA ART-TERAPIYADAN FOYDALANISH

Ne'matullayeva Sarvinoz Xushvaxt qizi

TerDPI Psixologiya kafedrası o'qituvchisi

Art-terapiyaning asosan zamonaviy inson uchun jozibasi shundaki, bu usul asosan muloqot va o'zini ifoda etishning og'zaki bo'lmagan usulidan foydalanadi. Ijodkorlik jarayonida miyaning o'ng yarim shari faol ishtirok etadi. Hozirgi tsivilizatsiya asosan muloqotning og'zaki tizimidan va chap "mantiqiy" yarim shardan foydalanadi. Insonning tabiiy, uyg'un rivojlanishi ikkala yarim sharning teng rivojlanishini va normal interhemisferik shovqinni talab qiladi. Bundan tashqari, inson faoliyatining shunday turlari mavjudki, ular faqat o'ng yarim sharning ishini talab qiladi - ijodkorlik, madaniy ta'lim, sezgi, oila yaratish, bolalarni tarbiyalash va, albatta, sevgi munosabatlarida romantizm. Art-terapiya insonning ijodiy qobiliyatlari bilan chambarchas bog'liq bo'lgan ichki, o'z-o'zini davolash resurslarini anglatadi. Insonning o'ziga xos xususiyati - bu uning ichki dunyosini ko'rsatish qobiliyati va ayni paytda zarurati. Bu qobiliyat tashqaridan kelgan ma'lumotlarni faol ravishda qayta ishlash imkonini beradi. Natijada shaxs psixikasida turli moslashuv mexanizmlari shakllanadi. Ular insonga hayotga yaxshiroq moslashishga, doimiy o'zgaruvchan dunyoda yanada muvaffaqiyatli bo'lishga imkon beradi. inson dunyo bilan munosabatda bo'lish jarayonida o'zini shaxs sifatida anglashga, hayotda o'z rolini topishga, "iz" qoldirishga intiladi. Bu "iz" nafaqat xo'jalik faoliyati shaklida, balki uning faol aqliy faoliyati mahsulida ham qoladi. Ijod va san'atni uning eng yorqin namoyon bo'lish shakllaridan biri deb hisoblash mumkin. Ijod va san'at tashqi dunyo bilan o'zaro aloqada axborotni qayta ishlash jarayonlarining natijasidir. Shu bilan birga, agar bu jarayonlar, umuman olganda, konstruktiv xarakterga ega bo'lsa, shaxs uyg'un rivojlanadi.

Bundan tashqari, inson tabiatning bir qismidir va tabiat bilan maxsus tashkil etilgan o'zaro munosabatlar, ehtimol, ijobiy natija berishi kerak. Ijodiy ishlar, qoida tariqasida, tabiat bilan aloqa qilish usullarini aks ettiradi. Art-terapiya bolaga tabiiy materiallardan modellashtirish, chizish va qurish orqali o'z his-tuyg'ularini va his-tuyg'ularini ifoda etish imkonini beradi. Tasvirlarni boshdan kechirish orqali inson o'zining yaxlitligi, o'ziga xosligi va individualligiga ega bo'ladi.

Bola hali uni tashvishga solayotgan narsalarni ifoda eta olmaydi. U o'z qo'rquvini oddiy jumlar bilan ifodalashi mumkin, masalan: "Men qo'rqaman, kimdir meni qorong'ida o'g'irlashi mumkin". Boladan bu kim bo'lishi mumkinligini so'rasangiz, bola javob bermasligi mumkin, lekin uning qo'rquvini chizishga yoki majoziy ma'no berishga harakat qiladi (zulmatda Baba Yaga bo'lishi mumkin). Art-terapiya - bu qiyin muammolarni hal qilishning eng yumshoq usuli. Bola o'z muammolarini o'ziniki deb tan olmaydi va ular haqida gapira olmaydi, lekin ayni

paytda u o'zini tananing harakati bilan ifodalay oladi. Shuningdek, art-terapiya mashg'ulotlari ruhiy stressni engillashtirishi mumkin.

Ba'zi aqliy va jismoniy og'ishlar bolani passiv qiladi va uning qiziqish doirasi torayadi. Dunyo bilan faol muloqot qilish istagi kamayadi. Natijada, moslashish qobiliyati ham kamayadi. U o'zini o'zi yopib qo'yadi. Vaziyatdan chiqish yo'lini topa olmayapman, deb o'ylaydi. Art-terapiya bu doirani buzishga imkon beradi. Ijodkorlik bilan shug'ullanish jarayonida bola o'z his-tuyg'ularini ifodalashning yangi usullarini ixtiro qiladi. Va ongsiz ravishda tashqi dunyo bilan muloqot qilishning yangi usullarini topadi. Shunday qilib, yo'qolgan qobiliyatlar tiklanadi.

Ijodkorlikda bolaning muvaffaqiyatini his qilishi juda muhimdir. Agar u o'z his-tuyg'ularini namoyon etish va ifoda etishda, noyob hunarmandchilik, chizmalar yaratishda muvaffaqiyat qozonayotganini ko'rsa, unga muloqot qilish osonroq bo'ladi va dunyo bilan o'zaro munosabatlar yanada konstruktiv bo'ladi. Ijodkorlikdagi muvaffaqiyat ongsiz ravishda oddiy hayotga o'tadi.

Art-terapiyada ishning guruh shakllari ham, individual shakllari ham qo'llaniladi. Eng ajoyib ta'sir - bu guruhdagi ish. Masalan, umumiy asar yaratish, guruhda individual asarlar yaratish, shuningdek, umumiy asar yaratish taklif etiladi. Har bir ishtirokchi ushbu ishga o'ziga xos narsalarni qo'yadi. Qog'ozdan tayyorlangan ko'plab asarlar, tabiiy materiallardan kompozitsiyalar va boshqa narsalar bemorlar tomonidan uyga olib ketiladi, qarindoshlari va do'stlariga ko'rsatiladi va o'zlari o'rganganlarini ularga o'rgatishga intiladi.

Xulosa qilib aytsak, zamonaviy ilmiy art-terapiya, ajablanarli joyi yo'q, madaniy faktlar bilan bog'liqligi bilan, "ibtidoiy" qadimiy san'atga eng yaqin. U, xuddi art-terapiya kabi, o'z-o'zini namoyon qilishga asoslanadi va uning natijalarini va ijodkorning professionalligini baholashda barcha estetik mezonlarga e'tibor bermaydi. Chunki natijadan ko'ra ijodiy jarayon muhimroq. San'atning arxaik shakllari xalq ijodiyotida eng uzoq vaqt saqlanib qolgan. Unga xos bo'lgan to'g'ridan-to'g'ri ta'sirchan tabiat va soddalik, shuningdek, "yuqori", akademik san'at mavjud bo'lgan davrda kollektiv ongsizning ramziy tiliga tayanish ko'p odamlar uchun ruhiy salomatlik manbai edi. Naqshlarning soddaligi, bezakning ritmi tinchlantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Неъматуллаева, С. (2020). Психология детей в возрасте 5-7 лет. Студенческий вестник, (5-1), 62-63.

2. Ne'matullayeva, S. (2022). МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ TASHKILOTLARIDA O 'YIN TERAPIYASINI QO'LLASHGA OID QARASHLAR. Science and innovation, 1(B4), 444-449.

3.Nematullaeva, S. (2023). DEVELOPING COMMUNICATION SKILLS IN PRESCHOOL CHILDREN THROUGH GAME THERAPY. *Horizon: Journal of Humanity and Artificial Intelligence*, 2(4), 86-88.

4.Ne'matullayeva, S. (2022). Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida oyin terapiyasini qo'llashda innovatsion usullar. *O 'zbekiston milliy universiteti xabarlari*, 1(6).

5.Nematullaeva, S. (2023, April). The role of play therapy in a child's life. In *Academic International Conference on Multi-Disciplinary Studies and Education* (Vol. 1, No. 1, pp. 9-10).

6.Неъматуллаева, С. Х. (2023). Влияние Игровой Терапии В Формировании Личности Детей. *Central Asian Journal of Literature, Philosophy and Culture*, 4(2), 31-33.

7. Kizi, N. S. K. (2022). Use of Game Therapy in Preschool Educational Organizations.

8.Нематуллаева, С. (2023). Maktabgacha yoshdagi bolalarning shaxs sifatida kamolotida o'yin terapiyasining ahamiyati . *Современные тенденции психологической службы в системе образования: теория и практика*, 1(1), 43–46. извлечено от <https://inlibrary.uz/index.php/psychological-service-education/article/view/23475>

9. Ne'matullayeva, S. (2022). PERSPECTIVES ON THE USE OF PLAY THERAPY IN PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS. *Science and Innovation*, 1(4), 444-449.

10.Nematullaeva, S. (2023). THE ROLE OF THEORETICAL ANALYSIS IN THE DEVELOPMENT OF PLAY THERAPY. *Models and methods in modern science*, 2(11), 216-219

11.Неъматиллаева, С. (2023). ВОПРОСЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИГРОВОЙ ТЕРАПИИ В УСТРАНЕНИИ АГРЕССИИ. *JOURNAL OF CHILD PSYCHOLOGY AND PSYCHIATRY*, 6(5), 20-24.

12.NE'MATULLAYEVA, S. (2024). O 'YIN TERAPIYASINING PSIXOLOGIK TARAQQIYOT YO 'LI. *Journal of Pedagogical and Psychological Studies*, 2(2), 112-117.

13.Норбошева, М. А. (2023). КЛАССИФИКАТСИЯ МОТИВОВ УЧЕНИЯ. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(5), 255-258.

14. НОРБОШЕВА, М. А. (2020). Отражение Национальных Ценностей В Национальных Играх. *ECLSS Online 2020b*, 312.

15. Нарбашева, М. А. (2021). Развитие компетентности у педагога дошкольных образовательных организаций. *Наука и образование сегодня*, (7 (66)), 65-66.

16.Norbosheva, M. (2022). ПСИХОЛОГИК МАСЛАҲАТДА МИЖОЗ БИЛАН СУХБАТНИ БОШЛАШ ТЕХНИКАСИ ҲАҚИДА. Журнал Педагогика и психологии в современном образовании, 2(6).

17.Norbosheva, M. (2023). ИГРА КАК СРЕДСТВО ОВЛАДЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ В ФОРМИРОВАНИИ ЛИЧНОСТИ РЕБЕНКА. Журнал Педагогика и психологии в современном образовании, 3(2).

18.Norbosheva M. A. Analysis of kid's psychological development through national games. – 2021.

